

___MÖVZU; Təsviri incəsənətə dair biliklərin nəzəri əsasları.

Təsviri incəsənətin orta məktəblərdə tədrisi şagirdin şəxsiyyət kimi formalaşmasına, mənəvi aləminin zənginləşməsinə xidmət edir, onun əmək, vətənpərvərlik və beynəlmillətçilik tərbiyəsində fəal iştirak edir.

İnsanın mənəvi inkişafı məsələsi böyük dövlət əhəmiyyəti daşıyır və ümumtəhsil məktəblərində təsviri incəsənətin tədrisinə xüsusi yer ayrılımışdır.

Orta məktəblərdə təsviri incəsənətin tədrisi proqramı qarşısında uku əsas məqsəd qoyulur.

- Həyatda və incəsənətdə gözəlliyi duymaq və qiymətləndirmək qabiliyyətini artırmaqla estetik mədəniyyəti inkişaf etdirmək.
- Təsviri incəsənətin üsul və qaydalarını, praktik bilikləri öyrətməklə şagirdlərin yaradıcılıq qabiliyyətini inkişaf etdirmək.
- Belə ki, şagirdlər ümumi estetik mədəniyyətə yiyələnməklə yanaşı, realist təsviri sənətin əsas təsvir qanunlarını öyrənməli, müstəvi üzərində təsvirin üç həcmli görüntüsünü, fəzada yerini və materiallığını təsviri sənət qanunlarına uyğun verməyi bacarmalı, müşahidə və hava perspektivasi, işıq kölgə qanunları barədə teoretik bilikləri mənimsəməli, kompozisiya qurmasının qanunauyğunluqlarını və rəng münasibətləri barəsində bilgilərə malik olmalıdırlar.

Tam estetik tərbiyə yalnız incəsənət əsərləri barəsində passiv tanışlıq əsasında mümkün deyildir. O real həyat obyektlərini öyrənməyin əsas növü olan naturadan rəsmə qeyri mümkündür. Təbiət ən yaxşı müəllimdir, o, məqsədyönlülük və harmoniya öyrədir. Hər bir insan təbiətdə nəisə Yeni, qeyri adi və gözəl bir şey tapmağa qadirdir. Lakin təbiətdən aldığı rəssurat və həyacanı olduğu kimi, real təsvir etmək üçün mütləq təsviri sənətin qanunlarını mənimsəmək lazımdır. Məhz rəsm və rəngkarlıqla praktik və elmi məşğul olmaqla təbiətin gözəlliklərini duymaq, incəsənət əsərlərinə emosional-estetik münasibət göstərmək ildir. Əlifbanı öyrənməklə şagird digər kitabları oxuyub elm əldə etdiyi kimi rəsm əlifbasını öyrənər əkeal həyatda mövcud olan harmoniyanı görə bilər, ətraf ələmin gözəlliyini rənglərini duya və onlara yaradıcı münasibət göstərə bilər. Təsviri sənətin əsas nəzəri qanunlarını bilmədən tam estetik və bədii yaradıcılığa nail olmaq olmaz. Yalnız ardıcıl olaraq rəsm və rəngkarlıqla praktik məşğul olma nəticəsində əşyalar haqqında təsvir dərinləşir, müşahidə qabiliyyəti artır, rəngləri görmə və ümumiləşdirmə konkretləşir.

Təsviri incəsənət dərslərində şagirdlər konkret bilik və bacarıq əldə etməlidir. Şagird təsviri incəsənətin nəzəri əsaslarını ardıcıl olaraq oxu və yazını öytəndiyi kimi öyrənməlidir. Belə məqsədyönlü tədris olmadıqda o, böyüdükcə rəsmə olan marağı ölür.

Təsviri incəsənətin tədrisi məktəblərdə asandan çətinə doğru prinsipi ilə aparılmalıdır. (Şagirdlərin yaş xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq) Həm də hər bir dər üçün konkret tədrisin məqsəd və tapşırığına uyğun mətn müəyyənləşdirilməlidir. Şagirdin savad dərəcəsi onun çəkdiyi rəsm reallıq dərəcəsinə görə müəyyənləşdirilir. Bu kriteriy şagirdin naturanı dərk etməsini və onu dəqiq, real təsvir etməsini çox aydın göstərir.

Təsviri incəsənət dərsləri aşağıdakı konkret didaktik tədris prinsiplərini tətbiq etməklə aparılır; elmilik,sistematiklik,ardıcılıq,dərketmə və aktivlik,əyanilik və tədris materialını mənimsəməkdə möhkəmlilik.

Təsviri incəsənətin tədrisində elmilik prinsipləri; müşahidə və hava perspektivasının qanunlarını mənimsəməyi,işıq kölgə,rəngkarlıq,kompozisiya və incəsənət tarixini bilməyi nəzərdə tutur. Təsviri incəsənətin tədrisində bu sistematiklik və ardıcılıq prinsipləri hər şeydən əvvəl təsvir edilən əşyanın materialından,onun tərkibindən doğur.Tədris materialı o zaman asan başa düşülən və mənimsənilmiş olur ki, hər bir yeni tapşırıq özündən əvvəlki tapşırıqla əlaqələndirilmiş olur.

Əyanilik təsviri incəsənətin tədris əşyası kimi spesifik xüsusiyyətlərindən biridir. Naturadan rəsm,dekorativ və mövzu üzrə rəsm dərslərini əyani vəsait olmadan keçirmək olmaz.Bu əyanilik müxtəlif cədvəl,əyani model,rəsm və rəngkarlıq əsərlərindən ibarət olur.Yalnız professional rəssam pedaqoq dərslərin ardıcıl,sistemli,konkret tərtibinə nail ola bilər.

ƏDƏBİYYAT: